

Saatja: RAB rahapesu <info@fiu.ee>
Saadetud: 03.09.2024 11:01
Adressaat: Triin Kaurson | NJORD <Triin.Kaurson@njordlaw.ee>
Teema: Vastus selgitustaotlusele
Manused: image001.jpg; image002.png

Lugupeetud Triin Kaurson

Edastame märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 2 lõike 2 punkti 2 ja § 5 alusel vastuse Teie 06.08.2024 esitatud selgitustaotlusele.

Selgitustaotluses pöörduate Rahapesu Andmebüroo (RAB) poole täpsustavate küsimustega seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (RahaPTS) § 49 lõikes 1 sätestatud teatamiskohustuse täitmisega ja tegevusega rahapesu ja terrorismi rahastamise kahtluse korral. RahaPTS § 42 lõike 1 punkti 2 kohaselt ei tohi võimaldada tehingu tegemist või lõpuleviimist rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral. RahaPTS § 42 lõike 6 järgi ei kohaldata seda, kui kohustatud isik on RAB-i teavitanud ja saanud konkreetse lubava juhise tehinguga jätkata. Eelmainitust nähtuks justkui, et kohustatud isikud peavad kahtluse korral tehingud peatama ja ei tohi enne jätkata, kui RABilt on pärast teate esitamist vastavasisuline luba saadud. RahaPTS § 49 lõike 6 esimene lause sätestab seevastu pealtnäha, et tehingu tegemise peab edasi lükkama vaid teate esitamiseni.

Eelnevast tulenevalt sooviks teada RABi seisukohti järgmistes küsimustes:

1. Kas üldjuhul (st kui ei esine RahaPTS § 49 lõike 6 teises lauses sätestatud asjaolusid) peab kahtluse korral tehingud peatama nii kauaks, kuni RAB annab loa jätkamiseks, või RahaPTS § 49 lõikes 1 sätestatud teate esitamiseni? Kuidas peaks nt hasartmängukorraldaja toimima mängijakontol oleva rahaga kahtluse tuvastamisel ja teate edastamisel? Nt kui mängija on palunud mängijakontol olevad rahad välja maksta?
2. Kus on seaduses sätestatud „Juhendi kahtlaste tehingute tunnuste kohta“ punktis 13 mainitud 2. juhtumi teavitamiskord (st, mille alusel on kohustatud isikutel kohustus teatada RAB-i ka kahtluse kõrvaldamisel ebaharilikust tehingust ja lubatud samaaegselt tehinguga jätkata)?
3. Kas hasartmängukorraldajatele on kehtestatud madalam kohustusliku sularahateate määr kui see, mis on RahaPTS § 49 lõikes 3 sätestatud? Kui jah, siis mille alusel ja mis suuruses?
4. Mida tähendab RahaPTS § 49 lõike 6 teise lause mõttes „oluline kahju“?
5. Kuidas tegutseda, kui mängija petab hasartmängukorraldaja süsteemi mingi vidinaga/programmiga. Kas see liigitub ka rahapesu alla ja eeldab RAB-ile teavitamiskohustust?
6. Kuidas peaksid hasartmängukorraldajad toimima RahaPTS § 51 lõikes 1 sätestatud konfidentsiaalsuskohustuse tagamiseks, kui isik, kelle kohta teade esitati, soovib oma aktiivse tegevusega saada informatsiooni (nt selle kohta, miks tema mängijakonto on külmutatud jms)?

Vastuseks Teie pöördumisele selgitame järgnevat.

1. RahaPTS § 42 lõige 1 näeb ette konkreetse välistuse, mille järgi on kohustatud isikul keelatud luua ärisuhet või võimaldada tehingu tegemist või lõpuleviimist juhuti või ärisuhte raames, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest: ta ei suuda täita RahaPTS-i alusel nõutavaid hoolsusmeetmeid (punkt 1) või tal on kahtlus, et tegemist on rahapesu või terrorismi rahastamisega (punkt 2). See tähendab, et olukorras, kus hasartmängukorraldaja hoolsusmeetmeid kohaldada ei suuda või kõrvaldatud pole kahtlus, et tegemist on rahapesu või terrorismi rahastamisega, on tal keelatud tehingut lõpuni viia. Ka kohtupraktikas on selgitatud, et RahaPTS-i eelnõu seletuskirja kohaselt pole rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral tehingu tegemisest keeldumine mitte kohustatud isiku õigus või valik, vaid imperatiivne kohustus (§ 42 lõike 1 kohaselt) – vt nt Tallinna Ringkonnakohtu 19.01.2024 otsus nr 2-22-9032. RahaPTS-i § 42 lõikes 1 sätestatud keeld ei ole otseselt seotud RAB-ile teate esitamise faktiga. Teie poolt selgitustaotluses viidatud RahaPTS-i § 42 lõige 6 näeb tõepoolest ette, et sama paragrahvi lõigetes 1–5 sätestatud ei kohaldata, kui kohustatud isik on ärisuhte loomisest, tehingust või tehingu katsest teavitanud RAB-i sama seaduse §-s 49 sätestatud korras ja saanud RAB-ilt konkreetse juhise ärisuhet, ärisuhte loomist või tehingu tegemist jätkata. Küll aga ei ütle see erand midagi olukorra kohta, kus RAB teate saamise järel ei anna endapoolset tagasisidet, mida valdava osa teadete puhul praktikas ei antagi. Ühtlasi ei tähenda RahaPTS § 49 lõike 6 esimene lause seda, nagu kohustatud isik võiks kõnealusele sättele tuginedes pärast RAB-ile teate esitamist igal juhul tehingu sooritada, olenemata kõrvaldamata rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusest, vaid rõhutab seda, et kui ei esine sama lõike teises lauses kirjeldatud erandlikke asjaolusid, ei tohi tekkida olukorda, kus esmalt sooritatakse tehing ning alles seejärel teavitatakse sellest tehingust RAB-i.

Pärast teate saamist on RAB-il võimalus seada varale käsutuspiirang RahaPTS §-s 57 sätestatud alustel. Nimetatud paragrahvi lõike 1 esimese lause kohaselt võib RAB rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral, kuritegeliku tegevuse tõkestamiseks või teise riigi rahapesu andmebüroo taotluse alusel ettekirjutusega tehingu peatada või kehtestada kontole, kontrol olevale varale või tehingu, ametitoimingu või ametiteenuse objektiks oleva vara või muu rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlusega vara suhtes käsutuspiirangu kuni 30 kalendripäevaks ettekirjutuse kättetoimetamisest arvates. Siiski ei tähenda RAB-i poolt varale piirangu seadmata jätmine seda, nagu kohustatud isik võiks automaatselt asuda seisukohale, et rahapesu või terrorismi rahastamise tõkestamise kahtlus kõnealusel juhul puudub. Võib olla palju erinevaid põhjusi, miks konkreetsel juhul varale piiranguid ei seata, sh menetlustaktikalisi kaalutlusi jms. Nii kaua, kuni RAB ei ole kõnealust vara piiranud või andnud RahaPTS § 42 lõike 6 mõttes konkreetset suunist tehing sooritada, peab kohustatud isik kahtluse kõrvaldamisel lõplikult lähtuma siiski tema enda riskihinnangu alusel koostatud protseduurireeglitest.

RahaPTS § 14 lõike 1 esimese lause kohaselt kehtestab kohustatud isik protseduurireeglid, millega tõhusalt maandatakse ja juhitakse muu hulgas sama seaduse § 13 kohaselt koostatud riskihinnangu raames tuvastatud rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud riske. Viidatud lõike punktid 1–6 täpsustavad selle, mida protseduurireeglid minimaalselt sisaldama peavad. Sh peavad protseduurireeglid sisaldama mh vähemalt kliendi suhtes rakendatavate hoolsusmeetmete kohaldamise korda (punkt 1), mudelit kliendi ja tema tegevusega seotud riskide tuvastamiseks ja juhtimiseks ning kliendi riskiprofiili määramist (punkt 2) ning metoodikat ja juhendit, kui kohustatud isikul tekib rahapesu ja terrorismi rahastamise kahtlus või on tegemist ebatavalise tehingu või asjaoluga (punkt 3). Olukorras, kus RAB vara ei piira, ei saa RAB anda juhiseid või korraldusi selle osas, kuidas kohustatud isik peab kahtlust kõrvaldama ja milliseid meetmeid vara suhtes rakendama.

2. Juhendi kahtlaste tehingute tunnuste kohta punkt 13 annab suunised, kuidas käituda rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse tekkimisel. Nende kohaselt tuleb sellisel juhul rakendada tugevdatud hoolsusmeetmeid, mille eesmärgiks on kahtlus kõrvaldada. RahaPTS-i 4. jaos on sätestatud

hoolsusmeetmete kohaldamise tugevdatud kord. Sh on RahaPTS §-s 36 reguleeritud hoolsusmeetmete kohaldamine tugevdatud korras ja RahaPTS § 38 näeb ette täiendavad hoolsusmeetmed, mida kohustatud isik valib, et juhtida ning maandada tuvastatud tavapärasest kõrgemat rahapesu ja terrorismi rahastamise riski.

3. Hasartmängukorraldajate teavitamiskohustuse puhul kehtib RahaPTS § 49 lõikes 3 nimetatud lävend. RahaPTS § 49 lõike 3 esimene lause näeb ette, et kohustatud isik, välja arvatud krediitiasutus, teatab RAB-ile viivitamata, kuid hiljemalt kaks tööpäeva pärast tehingu tegemist, igast teatavaks saanud tehingust, kus rahaline kohustus suurusega üle 32 000 euro või sellega võrdväärne summa muus vääringus täidetakse sularahas, sõltumata sellest, kas tehing tehakse ühe maksena või mitme omavahel seotud maksena kuni üheaastase perioodi jooksul.

4. RahaPTS § 49 lõikes 6 kirjeldatud „oluline kahju“ on määratlemata õigusmõiste, mida sisustatakse igal individuaalsel juhul vastavalt konkreetse juhtumi asjaoludele.

5. RahaPTS §-s 4 on sisustatud rahapesu mõiste. RahaPTS § 4 lõike 1 kohaselt on rahapesu kuritegelikust tegevusest saadud vara või selle asemel saadud vara: muundamine või üleandmine eesmärgiga varjata vara ebaseaduslikku päritolu või abistada kuritegelikus tegevuses osalenud isikut, et ta saaks hoiduda oma tegude õiguslikest tagajärgedest (punkt 1); omandamine, valdamine või kasutamine, kui selle saamisel on teada, et see on saadud kuritegelikust tegevusest või selles osalemisest (punkt 2); tõelise olemuse, päritolu, asukoha, käsutamiseviisi, ümberpaigutamise või omandi õiguse varjamine või varaga seotud muude õiguste varjamine (punkt 3).

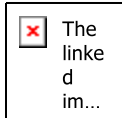
Kirjeldatud olukord, kus mängija petab hasartmängukorraldaja süsteemi mõne vidina või programmiga, ei ole otseselt RahaPTS §-s toodud rahapesu 4 mõistega hoomatud. Küll aga võib viidatud tegevus omada karistusseadustiku (KarS) §-s 209 sätestatud kelmuse või selle erikoosseisu arvutikelmuse (KarS § 213) tunnuseid.

Nimelt kriminaliseerib KarS § 209 lõige 1 teisele isikule varalise kahju tekitamise tegelikest asjaoludest teadvalt ebaõige ettekujutuse loomise teel varalise kasu saamise eesmärgil. KarS § 213 järgi on karistatav teisele isikule varalise kahju tekitamine arvutiprogrammi või andmete ebaseadusliku sisestamise, muutmise, kustutamise, rikkumise, sulustamise või muul viisil andmetöötlusprotsessi ebaseadusliku sekkumise teel varalise kasu saamise eesmärgil.

6. RahaPTS § 51 reguleerib teate esitamise ja sellega seotud teabe konfidentsiaalsust, mitte aga kohustatud isiku tegevust kahtluse kontrollimisel. See peaks olema reguleeritud kohustatud isiku protseduurireeglitega (vt käesoleva selgitustaotluse vastust 1. küsimusele). Seejuures on oluline märkida, et konfidentsiaalsuskohustusest tulenevalt ei ole ühelgi juhul lubatud avaldada infot RAB-ile teate esitamise või selle kavatsuse kohta.

Käesolev vastus on koostatud konkreetselt Teie poolt selgitustaotluses esitatud andmete ja selgituste põhjal. RAB-i seisukoht võib muutuda vastavalt tegevuse praktikas avaldumisele, faktiliste asjaolude muutumise korral või muudel põhjustel, mida RAB ei saanud selgitustaotlusele vastamisel arvesse võtta.

Lugupidamisega



Rahapesu Andmepöördus | Estonian Financial Intelligence Unit
Pronksi 12, Tallinn | www.fiu.ee | Tel 6960 500, info@fiu.ee

From: Triin Kaurson | NJORD <Triin.Kaurson@njordlaw.ee>
Sent: Tuesday, August 6, 2024 1:30 PM
To: RAB rahapesu <info@fiu.ee>
Subject: Teavitamiskohustus hasartmängukorraldajate vaates

Lugupeetud Rahapesu Andmepöördus

Esitan NJORD Advokaadibüroo nimel järgmise selgitustootluse.

Pöördume Teie poole täpsustavate küsimustega seoses RahaPTS § 49 lg-s 1 sätestatud teavitamiskohustuse elluviimisega ja tegevusega rahapesu ja terrorismi rahastamise kahtluse korral.

- RahaPTS § 42 lg 1 p 2 kohaselt ei tohi võimaldada tehingu tegemist või lõpuleviimist rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral. RahaPTS § 42 lg 6 järgi ei kohaldata seda, kui kohustatud isik on RABi teavitanud ja saanud konkreetse lubava juhise tehinguga jätkata. Eelmainitust nähtuks justkui, et kohustatud isikud peavad kahtluse korral tehingud peatama ja ei tohi enne jätkata, kui RABilt on pärast teate esitamist vastavasisuline luba saadud. RahaPTS § 49 lg 6 I lause sätestab seevastu pealtnäha, et tehingu tegemise peab edasi lükkama vaid teate esitamiseni. Seetõttu sooviksime täpsemalt teada, kuidas mainitud paragrahvid omavahel suhestuvad ning kuidas hasartmängukorraldajad täpsemalt kahtluse tekkimisel käituma peavad (vt küsimus nr 1 all). Lisaks sooviksime täpsustust selle osas, kust tuleneb „Juhend kahtlaste tehingute tunnuste kohta“ p-s 13 kirjeldatud 2. juhtumi teavitamiskord, mille kohaselt tuleks ka kahtluse kõrvaldamisel ebaharilikust tehingust siiski RABile teade esitada, kuid võiks tehingutega samal ajal jätkata (vt küsimus nr 2).
- RahaPTS § 49 lg 3 järgi peab kohustatud isik teatama RABi igast sularaha tehingust, mille summa on võrdväärne 32 000 euroga. Kehtiva RahaPTS seletuskirjas on leheküljel 50 mainitud, et hasartmänguasutustele kehtib üldreeglist madalam teate esitamise määr. RahaPTS § 19 lg 3 kohaselt peab küll hasartmängukorraldaja rakendama hoolsusmeetmeid, kui summa on vähemalt 2000 eurot, kuid sularaha piirmäära ületamise teate puhul ei tundu RahaPTS ega HasMS eraldi hasartmängukorraldajatele madalamat määra kehtestavat. Seega sooviksime teada, kas hasartmängukorraldajal on tööpoolest madalam sularahateate esitamise määr, kui RahaPTS § 49 lg-s 3 sätestatud ja millise summaga on sellisel juhul tegemist (vt küsimus nr 3).

- RahaPTS § 49 lg 6 II lause kohaselt võib tehinguga muuhulgas jätkata, kui selle edasilükkamine põhjustaks olulist kahju. Sellega seoses sooviksime teada, kuidas mõistet „oluline kahju“ sisustada (vt küsimus nr 4).
- RahaPTS § 51 lg 1 kohaselt ei tohi kohustatud isikteavitada isikut, kelle kohta teade esitati. Sooviksime teada, kuidas peaksid hasartmängukorraldajad eelistatult toimima, kui isik, kelle kohta teade esitati, vastavasisulise teabe saamiseks ise pöördumise teeb (vt küsimus nr 5).

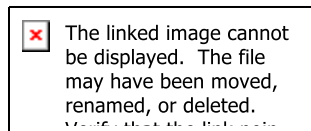
Eelnevast tulenevalt sooviksime teada RABi seisukohti järgmistes küsimustes:

1. Kas üldjuhul (st kui ei esine RahaPTS § 49 lg 6 II lauses sätestatud asjaolusid) peab kahtluse korral tehingud peatama nii kauaks, kuni RAB annab loa jätkamiseks, või RahaPTS § 49 lg-s 1 sätestatud teate esitamiseni? Kuidas peaks nt hasartmängukorraldaja toimima mängijakontol oleva rahaga kahtluse tuvastamisel ja teate edastamisel? Nt kui mängija on palunud mängijakontol olevad rahad välja maksta?
2. Kus on seaduses sätestatud „Juhend kahtlaste tehingute tunnuste kohta“ p-s 13 mainitud 2. juhtumi teavitamiskord (st, mille alusel on kohustatud isikutel kohustus teatada RABi ka kahtluse kõrvaldamisel ebaharilikust tehingust ja lubatud samaaegselt tehinguga jätkata)?
3. Kas hasartmängukorraldajatele on kehtestatud madalam kohustusliku sularahateate määr kui see, mis on RahaPTS § 49 lg-s 3 sätestatud? Kui jah, siis mille alusel ja mis suuruses?
4. Mida tähendab RahaPTS § 49 lg 6 II lause mõttes „oluline kahju“?
5. Kuidas tegutseda kui mängija petab hasartmängukorraldaja süsteemi mingi vidinaga/programmiga. Kas see liigitub ka rahapesu alla ja eeldab RAB teavitamiskohustust?
6. Kuidas peaksid hasartmängukorraldajad toimima RahaPTS § 51 lg-s 1 sätestatud konfidentsiaalsuskohustuse tagamiseks, kui isik, kelle kohta teade esitati, soovib oma aktiivse tegevusega saada informatsiooni (nt selle kohta, miks tema mängijakonto on külmutatud jms)?

Parimate tervitustega / Best regards

Triin Kaurson

Jurist / Associate



NJORD Advokaadibüroo OÜ

Telliskivi 60/2, 10412 Tallinn, Estonia

Telephone: +372 667 6440

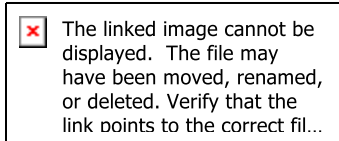
Registry code: 11176771

www.njordlaw.com

Mobile: +372 5302 7091

Email: Triin.Kaurson@njordlaw.ee

Setting a course for your success



Privileged/confidential information may be contained in this message. If you are not the addressee indicated in this message (or responsible for delivery of the message to such person), you may not copy or deliver this message to anyone. In such case, we kindly ask you to telephone or e-mail us and permanently delete the e-mail and any attachments to it from your system. Thank you in advance for your co-operation.